

ĐÁNH GIÁ TÌNH HÌNH THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH MỠI XÃ, PHƯỜNG MỘT SẢN PHẨM Ở HUYỆN BÌNH LIÊU, TỈNH QUẢNG NINH

Nguyễn Văn Đức¹, Nguyễn Mậu Dũng^{2*}

¹*Ban Xây dựng Nông thôn mới tỉnh Quảng Ninh*

²*Khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn - Học viện Nông nghiệp Việt Nam*

*Tác giả liên hệ: maudung@vnua.edu.vn

Ngày nhận bài: 10.02.2020

Ngày chấp nhận đăng: 12.03.2020

TÓM TẮT

Nghiên cứu này nhằm đánh giá thực trạng triển khai thực hiện chương trình mỗi xã, phường một sản phẩm ở huyện Bình Liêu, tỉnh Quảng Ninh. Các phương pháp phân tích chủ yếu được sử dụng trong quá trình nghiên cứu bao gồm phương pháp thống kê mô tả và phân tích so sánh. Kết quả nghiên cứu cho thấy đến cuối năm 2019, toàn huyện đã có 11 tổ chức kinh tế, cơ sở, hộ sản xuất tham gia Chương trình OCOP, với 26 sản phẩm OCOP có bao bì nhãn mác đẹp, kiểu dáng chuyên nghiệp, đạt các tiêu chuẩn quy định của Nhà nước. Mặc dù vậy, việc triển khai thực hiện chương trình vẫn còn một số tồn tại, hạn chế trong tổ chức bộ máy, trong xây dựng vùng nguyên liệu tại chỗ, trong quản lý sản xuất kinh doanh của các đơn vị tham gia OCOP, trong kết nối tiêu thụ sản phẩm. Chính vì vậy, các giải pháp chủ yếu tăng cường triển khai thực hiện OCOP trên địa bàn huyện Bình Liêu được đề xuất bao gồm kiện toàn bộ máy tổ chức thực hiện chương trình OCOP, tăng cường công tác tuyên truyền nâng cao nhận thức về chương trình OCOP, củng cố phát triển các tổ chức kinh tế tham gia chương trình OCOP và tăng cường xúc tiến thương mại sản phẩm OCOP của huyện trong thời gian tới.

Từ khóa: Đánh giá, chương trình, OCOP, huyện Bình Liêu.

An Assessment of One Commune-One Product (OCOP) Programme Implementation in Binh Lieu District, Quang Ninh Province

ABSTRACTS

This study aims to assess the implementation of one commune - one product (OCOP) programme in Binh Lieu district, Quang Ninh province. The main analytical methods used in this study include the descriptive statistics and comparative analysis. The study results show that up to the end of 2019, there are 11 units that have participated the programme with 26 products of good brands, professional styles and compliance with national standards. However, the implementation of the programme still face with several limits of its organizational system, establishing the raw material supply area in the district, business management capacity of units participating OCOP programme, and OCOP product market development. The major measures implicated for enhancing the implementation of OCOP program me in Binh Lieu District include the improvement of the organizational system for OCOP programme, enhancement of proganda and dissemination for raising people's awareness on OCOP program, capacity building for units participating OCOP programme, and promoting the OCOP product market development in the coming time.

Keywords: Assessment, programmes, OCOP, Binh Lieu district.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Bình Liêu là huyện miền núi biên giới ở phía đông bắc của tỉnh Quảng Ninh - tỉnh đầu tiên của Việt Nam đã phê duyệt Đề án “Mỗi xã,

phường một sản phẩm” (gọi tắt là OCOP) vào tháng 10/2013 với mục tiêu phát triển các hình thức tổ chức SXKD sản phẩm truyền thống, dịch vụ có lợi thế ở các địa bàn xã, phường, thị trấn (UBND tỉnh Quảng Ninh, 2013; Đặng

Hiếu, 2019). Phát huy lợi thế về điều kiện tự nhiên, từ năm 2014 đến nay, huyện Bình Liêu đã tích cực triển khai thực hiện chương trình OCOP, từng bước khai thác hiệu quả tiềm năng, thế mạnh của địa phương, tạo ra nhiều nông sản phẩm, khẳng định thương hiệu trên thị trường, đồng thời giúp người dân tăng thu nhập, cải thiện cuộc sống, vươn lên thoát nghèo bền vững. Tính đến cuối năm 2019, toàn huyện đã có 11 tổ chức kinh tế, cơ sở, hộ sản xuất tham gia chương trình OCOP, với 26 sản phẩm OCOP có bao bì nhãn mác đẹp, kiểu dáng chuyên nghiệp, đạt các tiêu chuẩn quy định của Nhà nước (UBND huyện Bình Liêu, 2019). Tuy nhiên, công tác thực hiện chương trình OCOP trên địa bàn huyện vẫn còn không ít hạn chế do hệ thống tổ chức để thực hiện chương trình từ tỉnh đến huyện mới bước đầu được hình thành, khối lượng công việc cần triển khai thực hiện trong chương trình là rất lớn (Việt Hoa, 2019). Nhiều câu hỏi đã và đang được đặt ra như thực trạng tình hình thực hiện chương trình OCOP ở huyện Bình Liêu cụ thể ra sao, thuận lợi và khó khăn trong quá trình triển khai thực hiện OCOP là gì, và làm thế nào để tăng cường triển khai thực hiện chương trình OCOP trên địa bàn huyện Bình Liêu. Chính vì vậy, nghiên cứu này được thực hiện với mục đích đánh giá thực trạng thực hiện chương trình OCOP trên địa bàn huyện Bình Liêu, từ đó đề xuất một số giải pháp chủ yếu nhằm tăng cường thực hiện chương trình OCOP trên địa bàn huyện trong thời gian tới.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Thông tin thứ cấp về kết quả triển khai thực hiện chương trình OCOP trên địa bàn tỉnh huyện Bình Liêu được thu thập từ các báo cáo tổng kết thực hiện chương trình OCOP của huyện trong giai đoạn 2014-2019. Bên cạnh đó, để thu thập thông tin có liên quan đến thuận lợi, khó khăn trong quá trình triển khai thực hiện OCOP trên địa bàn huyện, nghiên cứu đã tổ chức 02 cuộc thảo luận nhóm, trong đó có 01 nhóm với sự tham gia của 07 cán bộ quản lý các cấp và 01 nhóm với sự tham gia của 6 đơn vị

tham gia OCOP trên địa bàn huyện Bình Liêu. Phương pháp thống kê mô tả, phân tích so sánh là các phương pháp chủ yếu được sử dụng trong quá trình nghiên cứu nhằm đánh giá thực trạng tình hình triển khai chương trình OCOP, phân tích các kết quả đạt được, chỉ ra những khó khăn, hạn chế làm cơ sở cho đề xuất giải pháp nhằm tăng cường triển khai thực hiện chương trình trong thời gian tới.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1. Khái quát kết quả chương trình mỗi xã một sản phẩm của huyện Bình Liêu, tỉnh Quảng Ninh

Thực hiện Quyết định số 2870/QĐ-UBND của UBND tỉnh Quảng Ninh về việc phê duyệt Đề án “Tỉnh Quảng Ninh - Mỗi xã, phường một sản phẩm giai đoạn 2013-2016” và quyết định số 2366/QĐ-UBND ngày 21/6/2017 về “Đề án thực hiện chương trình Mỗi xã, phường một sản phẩm tỉnh Quảng Ninh (gọi tắt là chương trình OCOP Quảng Ninh) giai đoạn 2017-2020”, UBND huyện Bình Liêu đã cụ thể hóa các nghị quyết, chỉ thị của Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh để triển khai thực hiện chương trình OCOP sát với thực tế của huyện. UBND huyện đã xác định mục tiêu là đưa Chương trình OCOP trở thành chương trình phát triển kinh tế quan trọng để khai thác thế mạnh của huyện (nhất là trong sản xuất lâm sản, nông sản, dược liệu và thủy sản nước lạnh) nhằm phát triển sản xuất tập trung quy mô lớn trong lĩnh vực sản xuất hàng hóa nông nghiệp và phi nông nghiệp góp phần cung ứng sản phẩm, dịch vụ cho phát triển du lịch, dịch vụ, thương mại trên địa bàn huyện; phát triển và nâng cao chất lượng sản phẩm đồng thời tham gia xây dựng và quản lý nhãn hiệu OCOP thành thương hiệu mạnh của tỉnh Quảng Ninh trên phạm vi cả nước và dần từng bước trên thị trường quốc tế. UBND huyện đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo các cơ quan chuyên môn, các ngành đoàn thể, chính quyền và người dân trên địa bàn tích cực triển khai thực hiện chương trình OCOP trên địa bàn của huyện và đã đạt được những kết quả đáng kể (Bảng 1).

Bảng 1. Kết quả thực hiện chương trình OCOP huyện Bình Liêu tính đến năm 2019

Diễn giải	Số lượng (sản phẩm)	Tỷ lệ (%)
Tổng số sản phẩm OCOP	26	100,0
Phân loại sản phẩm		0,0
Phân theo thời gian tham gia OCOP		
- Năm 2016	8	30,8
- Năm 2017	9	34,6
- Năm 2018	9	34,6
Phân theo hạng sao đạt được		
- Đạt 3 sao	10	38,5
- Đạt 4 sao	2	7,7
- Đạt 5 sao	0	0,0
Phân theo tình trạng bao bì		
- Bao bì hoàn chỉnh	17	65,4
- Bao bì chưa hoàn chỉnh	9	34,6
Phân theo tình trạng bảo hộ nhãn hiệu		
- Đã có bảo hộ nhãn hiệu	2	7,7
- Chưa có	24	92,3
Phân theo tình trạng truy xuất nguồn gốc		
- Đã có mã số, mã vạch	24	100
- Đã có tem điện tử	26	92,3
Phân theo tình hình phát triển sản phẩm		
- Đang phát triển tốt	20	76,9
- Đang gặp khó khăn, cần hỗ trợ	6	23,1

Nguồn: Tổng hợp từ báo cáo của BCĐ OCOP huyện Bình Liêu, 2019.

Mục tiêu đặt ra của chương trình OCOP huyện Bình Liêu trong năm 2019 là tập trung phát triển và hoàn thiện 1 sản phẩm chủ lực cấp tỉnh, định hướng cấp quốc gia và 03 sản phẩm chủ lực cấp huyện, có ít nhất 2 sản phẩm được chứng nhận đạt từ 03 sao trở lên tại Hội thi Đánh giá và phân hạng sản phẩm OCOP cấp tỉnh. Tính đến cuối năm 2019, huyện Bình Liêu đã phát triển được 26 sản phẩm OCOP thuộc 8 đơn vị SXKD khác nhau, trong đó có 10 sản phẩm đạt hạng 3 sao (sản phẩm đạt tiêu chuẩn, có thể nâng lên hạng 4 sao) và 2 sản phẩm đạt hạng 4 sao (sản phẩm đạt tiêu chuẩn, có thể nâng cấp để đáp ứng tiêu chuẩn quốc tế), đáp ứng các mục tiêu đặt ra trong năm 2019. Trong các sản phẩm OCOP của huyện thì 65,4% số sản phẩm đã có bao bì hoàn chỉnh, 100% sản phẩm đã có mã số, mã vạch và 92,3% sản phẩm đã có tem điện tử phục vụ công tác truy xuất nguồn

gốc sản phẩm. Mặc dù vậy, đa số sản phẩm OCOP của huyện (92,3%) chưa có bảo hộ nhãn hiệu và 23,1% số sản phẩm đang gặp khó khăn, cần hỗ trợ nâng cấp để có thể phát triển tốt hơn trong thời gian tới.

3.2. Thực trạng triển khai thực hiện OCOP trên địa bàn huyện Bình Liêu

3.2.1. Công tác chỉ đạo triển khai thực hiện OCOP của huyện Bình Liêu

Ngay sau khi tỉnh Quảng Ninh phê duyệt Đề án “Tỉnh Quảng Ninh - Mỗi xã, phường một sản phẩm giai đoạn 2013-2016”, UBND huyện Bình Liêu đã ban hành quyết định thành lập Ban chỉ đạo (BCĐ) chương trình OCOP huyện Bình Liêu. Hàng năm, UBND huyện đều thực hiện công tác rà soát, kiện toàn BCĐ chương trình cho phù hợp với nhiệm vụ thực tế, đồng

thời bố trí cán bộ tham mưu giúp việc cho chương trình OCOP kịp thời. Trên cơ sở đó, BCĐ đã tham mưu xây dựng quy chế làm việc cụ thể cho từng thành viên để phát huy hiệu quả trong triển khai nhiệm vụ. BCĐ OCOP huyện đã bám sát kế hoạch triển khai chương trình OCOP của tỉnh, kế hoạch thực hiện chủ đề công tác năm về OCOP và các văn bản chỉ đạo của UBND tỉnh và của BCĐ OCOP tỉnh Quảng Ninh. Hàng năm, BCĐ OCOP huyện Bình Liêu đều ban hành kế hoạch triển khai Chương trình OCOP trên địa bàn huyện Bình Liêu (kế hoạch 01/KH-BĐH ngày 8/4/2014; kế hoạch 03/KH-OCOP ngày 16/3/2015; kế hoạch 01/KH-OCOP ngày 8/4/2016, kế hoạch 01/KH-BCĐOCOP ngày 26/3/2018...). Ngoài ra, BCĐ OCOP của huyện còn tham mưu cho UBND huyện ban hành các báo cáo, kế hoạch, tham gia nhiều ý kiến vào các chương trình, dự thảo đề cương liên quan đến lĩnh vực quản lý, đồng thời chỉ đạo các xã, các cơ quan, đài truyền thanh, truyền hình huyện tăng cường tuyên truyền nội dung đề án và chương trình OCOP, chỉ đạo tổ chức thực hiện chu trình chuẩn OCOP của tỉnh theo đúng trình tự, chỉ đạo công tác huy động các nguồn lực từ ngân sách nhà nước và từ nguồn vốn của các đơn vị tham gia chương trình OCOP.

Mặc dù vậy, theo ý kiến đánh giá của cán bộ và chủ cơ sở tham gia chương trình OCOP thì bộ máy quản lý và triển khai thực hiện chương trình OCOP chủ yếu là cán bộ kiêm nhiệm, thiếu cán bộ chuyên trách, sự phối hợp giữa các phòng ban có liên quan đôi lúc chưa thực sự chặt chẽ, kịp thời. Ngoài ra, một số chính quyền địa phương chưa thật sự chú trọng tập trung chỉ đạo triển khai thực hiện chương trình, công tác lập kế hoạch triển khai thực hiện chu trình OCOP hàng năm chưa được quan tâm, việc tư vấn doanh nghiệp, HTX lập dự án sản xuất chưa nhiều, chưa xây dựng và ban hành những chính sách riêng cho chương trình OCOP và cho các dòng sản phẩm OCOP.

3.2.2. Công tác tuyên truyền nâng cao nhận thức của người dân về OCOP của huyện Bình Liêu

Do huyện Bình Liêu là một trong những địa phương đầu tiên của cả nước triển khai thực

hiện chương trình OCOP nên đã gặp không ít khó khăn do nhận thức của cán bộ và người dân về chương trình OCOP còn hạn chế. Do vậy, UBND huyện Bình Liêu đã tổ chức hội nghị triển khai chương trình OCOP vào tháng 7/2014 với sự tham gia của 103 cán bộ và người dân (gồm cán bộ cấp huyện, bí thư, chủ tịch của các xã, thị trấn, trưởng các thôn bản, đại diện các doanh nghiệp, HTX, cá nhân sản xuất) để nâng cao nhận thức và huy động sự vào cuộc trong triển khai thực hiện chương trình OCOP của toàn bộ cán bộ và người dân trong huyện. Bên cạnh đó, hàng năm BCĐ OCOP của huyện đều tổ chức các hội nghị tập huấn tại huyện và xã để triển khai đề án, đồng thời phối hợp tuyên truyền qua các buổi họp thôn, họp BCĐ các cấp để triển khai đề án, lồng ghép với các nội dung khác của chương trình xây dựng nông thôn mới (NTM). UBND huyện đã chỉ đạo phòng ban chuyên môn phối hợp, cung cấp đầy đủ thông tin, nội dung về tình hình triển khai thực hiện chương trình OCOP của huyện cho các đơn vị thông tấn, báo chí khi đến làm việc về chương trình OCOP. Ngoài ra, các tin bài về OCOP huyện Bình Liêu cũng thường xuyên được cập nhật trên website để giới thiệu về chương trình và các sản phẩm OCOP của huyện đến đông đảo bạn đọc và người tiêu dùng quan tâm. Trong giai đoạn 2014-2016, 32 hội nghị, lớp tập huấn cho cán bộ, tổ chức, cá nhân tham gia chương trình OCOP tại huyện và các xã đã được triển khai với trên 1.362 lượt người tham gia; tổ chức 2 lượt thăm quan, học tập kinh nghiệm tại các huyện Tiên Yên, Ba Chẽ và Hoành Bồ cho 40 cán bộ cấp huyện, xã, doanh nghiệp, HTX và lãnh đạo các thôn bản. Công tác tuyên truyền về chương trình OCOP được thực hiện một cách liên tục trên các phương tiện thông tin đại chúng thông qua việc lồng ghép với chương trình NTM và các đợt tuyên truyền cho các ngày lễ lớn trong năm. Các đợt tuyên truyền cao điểm thường diễn ra trước và sau các kỳ hội chợ OCOP tỉnh Quảng Ninh. Đây là bước khởi đầu rất quan trọng để nâng cao nhận thức của cán bộ và người dân về mục tiêu, nội dung, cách thức triển khai chương trình OCOP, từ đó tạo nên phong trào sâu rộng về sản xuất, kinh doanh sản phẩm OCOP trên địa bàn huyện.

Bảng 2. Sản phẩm và đơn vị đang tham gia chương trình OCOP năm 2019

Đơn vị tham gia	Số sản phẩm OCOP	Số lao động	Doanh thu 2018 (tr. đồng)	Tên sản phẩm OCOP
HTX phát triển xanh	4	7	353	Củ cải phen; dầu sớ Bình Liêu; mật ong Bình Liêu; nước lọc tinh khiết Bình Liêu
HTX phát triển Đình Trung	2	7	815	Miến dong Bình Liêu; Trà vối Bình Liêu
CT CP Thương mại và Dịch vụ Bình Liêu	6	75	13.000	Rượu men lá Cao Ba Lanh; Tinh dầu hồi Tuệ Lâm; Tinh dầu quế Tuệ Lâm; tinh dầu bưởi Tuệ Lâm; Tinh dầu sả Tuệ Lâm; Miến dong Bình Liêu
HTX Đại Cường	3	7	115	Rượu thảo dược gia truyền Hải Công; Thảo dược gia truyền hỗ trợ các bệnh về thận; Lá tằm gia truyền
HTX Hợp Tiến	1	7	210	Mật ong rừng
HTX Gia Hưng	1	7	455	Miến dong Bình Liêu
HTX Tuệ Lâm	7	12	1.300	Tinh dầu vỏ quế; Túi thơm quế; Bột quế; Túi thơm hồi; Tinh bột nghệ; Tinh dầu hương nhu; Tinh dầu nghệ
HTX Bình An	2	9	576	Rượu gạo Bao Thai; Rượu men lá Khe Vằn

Nguồn: Tổng hợp từ báo cáo của BCĐ OCOP huyện Bình Liêu, 2019.

3.2.3. Công tác tổ chức phát triển sản phẩm OCOP huyện Bình Liêu

Chu trình OCOP của tỉnh Quảng Ninh đã được thống nhất xây dựng, từ nhận phiếu đăng ký sản phẩm; tổ chức thẩm định, phê duyệt ý tưởng đến tổ chức triển khai sản xuất, hoàn thiện bao bì nhãn mác và tổ chức tham gia xúc tiến thương mại theo chỉ đạo của Ban điều hành OCOP tỉnh. Trên cơ sở đó, BCĐ OCOP huyện Bình Liêu đã tích cực triển khai thực hiện chu trình OCOP trên địa bàn huyện.

Trong giai đoạn 2014-2016, BCĐ OCOP huyện Bình Liêu đã tiếp nhận 32 phiếu đăng ký (30 sản phẩm) của 10 đơn vị và cá nhân, trong đó năm 2014 là 04 sản phẩm; năm 2015 và 2016 là 13 sản phẩm mỗi năm. Mặc dù vậy, trong giai đoạn này chỉ có 19 sản phẩm của 01 công ty, 03 HTX và 01 CLB là cơ bản được hình thành. Trong năm 2017, BCĐ đã tiếp nhận thêm 12 phiếu đăng ký và tổng số đã có 34 sản phẩm OCOP của 10 tổ chức cá nhân được hình thành. Tuy nhiên, đến năm 2019, do một số sản phẩm không còn duy trì sản xuất, phải dừng hoạt động (một số đơn vị tham gia chưa xây dựng được vùng nguyên liệu tại chỗ ổn định, sản xuất mang tính mùa vụ) nên tổng số sản phẩm còn lại đang tham gia chương trình là 26 sản phẩm của 8 đơn vị trong huyện.

Để hỗ trợ, củng cố phát triển các đơn vị tham gia chương trình OCOP, UBND huyện đã phối hợp với Ban xây dựng NTM thường xuyên tổ chức các lớp tập huấn nâng cao kiến thức quản lý, kinh doanh cho đội ngũ cán bộ của các đơn vị. UBND huyện cũng chỉ đạo các phòng chuyên môn (Phòng NN&PTNT, Phòng TN&MT) tích cực hỗ trợ các đơn vị tham gia chương trình OCOP trong việc xây dựng, hoàn thiện dự án để tổ chức thẩm định phê duyệt, cũng như phối hợp với các đơn vị trong việc triển khai thực hiện dự án sản xuất, phát triển các sản phẩm ÔCP, đầu tư mở rộng quy mô sản xuất chế biến và nâng cấp mẫu mã bao bì sản phẩm.

UBND huyện và BCĐ OCOP của huyện đã tích cực triển khai các chính sách hỗ trợ sản xuất sản phẩm OCOP mà UBND tỉnh Quảng Ninh đã xây dựng và ban hành như ứng dụng KHCN, hỗ trợ lãi suất, quy hoạch vùng sản xuất hàng hóa tập trung.... Trong giai đoạn từ 2014-2016, huyện Bình Liêu đã hỗ trợ trực tiếp cho 01 dự án phát triển thương hiệu sản phẩm OCOP, 02 dự án khoa học công nghệ, 01 dự án khuyến công với tổng số tiền là 4,93 tỷ đồng từ nguồn vốn ngân sách. Ngoài ra, huyện cũng hỗ trợ lãi suất cho các tổ chức thực hiện phát triển sản phẩm với số tiền là 277 triệu đồng. Trong thời gian gần đây, huyện đã tích cực chỉ đạo huy động nguồn lực từ ngân sách nhà nước (chương

trình xây dựng NTM và chương trình 135), nguồn vốn của các đơn vị tham gia chương trình OCOP, vốn của người dân để đầu tư xây dựng các vùng nguyên liệu, đầu tư trang bị máy móc, dây chuyền sản xuất, bao bì nhãn mác, xúc tiến thương mại, quảng bá sản phẩm phục vụ cho phát triển các sản phẩm OCOP. Trong năm 2019, huyện đã xác định các nhiệm vụ trong tổ chức triển khai thực hiện chương trình OCOP, thống nhất bố trí nguồn ngân sách huyện gồm 130 triệu đồng trực tiếp thực hiện hỗ trợ các dự án OCOP và 640,1 triệu đồng để hỗ trợ lãi suất vay vốn ngân hàng.

Trong năm 2016, huyện Bình Liêu đã lựa chọn 08 sản phẩm OCOP để tham gia Hội thi đánh giá và phân hạng sản phẩm OCOP cấp tỉnh, trong đó có 03 sản phẩm đạt hạng sao (nhưng cần hoàn thiện một số thủ tục theo yêu cầu). Trong năm 2017, 03 sản phẩm OCOP của huyện đã được lựa chọn để tham gia dự thi cấp tỉnh và cả 03 sản phẩm này đều đạt xếp hạng từ 03 sao trở lên. Trong năm 2018, huyện thống nhất gửi 6 sản phẩm OCOP đi tham gia hội thi cấp tỉnh và đã có 4 sản phẩm đạt hạng 3 sao. Tính đến hết năm 2019, đã có 10 sản phẩm OCOP của huyện được chứng nhận đạt hạng 3 sao và 2 sản phẩm đạt hạng 4 sao (Miến dong Bình Liêu và Nước lọc tinh khiết Bình Liêu).

Huyện đã thực hiện rà soát tất cả các sản phẩm tham gia chương trình OCOP và hướng dẫn ghi nhãn mác theo đúng qui định.

3.2.4. Công tác xúc tiến thương mại sản phẩm OCOP

UBND huyện và BCĐ chương trình OCOP huyện Bình Liêu đã tiến hành khảo sát thực trạng, lập kế hoạch và triển khai các hoạt động xúc tiến thương mại một cách sâu rộng, trong đó các hoạt động chủ yếu là xây dựng và nâng cấp các trung tâm, điểm giới thiệu và bán sản phẩm OCOP; tổ chức hội chợ, kết nối du lịch; quảng bá sản phẩm OCOP trên các phương tiện thông tin đại chúng trong và ngoài tỉnh... Trong năm 2015, UBND huyện đã vận động Công ty Cổ phần Thương mại và Dịch vụ Bình Liêu tiến hành cải tạo, sửa chữa điểm bán hàng của Công ty thành Trung tâm Giới thiệu và Bán sản phẩm OCOP cấp huyện. Trung tâm đã đi vào hoạt động từ tháng 6/2015, qua đó đã phần nào đáp ứng yêu cầu quảng bá, giới thiệu sản phẩm của huyện và các địa phương khác trong tỉnh đến đông đảo người tiêu dùng. Ngoài ra, UBND huyện còn vận động hình thành các điểm bán sản phẩm OCOP và nông sản an toàn quy mô cấp xã như điểm tại trung tâm thị trấn Bình Liêu và điểm tại xã Lục Hồn.

Bảng 4. Tình hình tiếp nhận, đánh giá và phát triển sản phẩm OCOP Bình Liêu

Nội dung	ĐVT	2014-2016	2017	2018	2019
Số phiếu đăng ký	phiếu	32	12	10	01
Tổng số sản phẩm OCOP	sản phẩm	19	34	29	27
Số đơn vị tham gia OCOP	đơn vị	5	10	11	9
Hỗ trợ lãi suất	triệu đồng	277,3	-	500	640,1
Số sản phẩm tham gia hội thi đánh giá cấp tỉnh	sản phẩm	8	3	6	5
Số sản phẩm đạt hạng 3 sao trở lên (lũy kế)		0	3	7	12

Nguồn: Tổng hợp từ các báo cáo BCĐ OCOP huyện Bình Liêu, 2013-2019.

Bảng 5. Công tác xúc tiến thương mại sản phẩm OCOP Bình Liêu

Nội dung	ĐVT	2014-2016	2017	2018	2019
Số hội chợ tham gia	Hội chợ	7	7	7	6
Trong đó: hội chợ ngoài huyện	Hội chợ	6	6	6	5
Số điểm giới thiệu sản phẩm OCOP trong huyện	Điểm	1	2	2	3

Nguồn: Tổng hợp từ các báo cáo BCĐ OCOP huyện Bình Liêu, 2013-2019.

UBND huyện đã tích cực hỗ trợ các đơn vị, tổ chức kinh tế có sản phẩm tham gia xúc tiến thương mại giới thiệu sản phẩm và bán hàng tại các lễ hội, qua đó sản phẩm OCOP của huyện đã có mặt tại nhiều hội chợ xúc tiến thương mại cả trong và ngoài tỉnh Quảng Ninh. Trong năm 2019, huyện đã tham gia 06 cuộc xúc tiến thương mại giới thiệu và bán sản phẩm OCOP trong và ngoài huyện với 29 lượt đơn vị tham gia và tổng kinh phí được hỗ trợ là 86,160 triệu đồng từ ngân sách huyện. Ngoài ra, theo kế hoạch, huyện sẽ chỉ đạo xây dựng mạng lưới thông tin thị trường sản phẩm OCOP (cung, cầu, cạnh tranh) được cập nhật thường xuyên, có thể truy cập rộng rãi, xây dựng sàn bán hàng điện tử, xây dựng cơ sở dữ liệu sản phẩm, ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý dữ liệu sản phẩm; đào tạo kỹ năng quản trị phân phối và xúc tiến cho đội ngũ lãnh đạo các tổ chức OCOP.

3.3. Đánh giá chung về kết quả đạt được và những tồn tại hạn chế trong triển khai thực hiện chương trình OCOP Bình Liêu

Chương trình OCOP huyện Bình Liêu đã được triển khai thực hiện rất tích cực và đạt được những kết quả đáng kể, bao gồm: bộ máy chỉ đạo điều hành không ngừng được kiện toàn; chất lượng sản phẩm và mẫu mã, bao bì sản phẩm được nâng lên rõ rệt; các đơn vị tham gia chương trình OCOP đã có ý thức trong việc hoàn thiện các tiêu chuẩn sản phẩm, công bố hợp chuẩn, hợp qui theo qui định; số lượng sản phẩm đạt hạng 3 sao trở lên không ngừng tăng lên; các hình thức tổ chức sản xuất ngày càng phát triển, nhiều HTX mới được thành lập đã từng bước trưởng thành, phát huy hiệu quả thực chất. Việc triển khai thực hiện chương trình cũng đã phát huy được vai trò của cơ quan chính quyền địa phương trong việc hỗ trợ các tổ chức, cá nhân tham gia phát triển sản phẩm OCOP một cách hiệu quả, thiết thực, là tiền đề cho quy hoạch và thực hiện quy hoạch các vùng sản xuất tập trung trên địa bàn huyện Bình Liêu. Chương trình OCOP đã có những tác động tích cực đến phát triển kinh tế xã hội trên địa bàn huyện, góp phần thực hiện Đề án cơ cấu lại ngành nông nghiệp gắn với xây dựng NTM của

huyện, củng cố các tổ chức kinh tế, từng bước nâng cao chất lượng sản phẩm nông sản, tạo thêm việc làm và tăng thu nhập cho người dân trong huyện.

Bên cạnh những kết quả đạt được, việc triển khai thực hiện chương trình vẫn còn một số tồn tại, hạn chế. Kết quả thảo luận nhóm với các cán bộ cấp huyện, cấp xã cho thấy những tồn tại hạn chế chủ yếu trong việc triển khai thực hiện chương trình, đó là: (1) Bộ máy thực hiện chương trình chưa được bố trí chuyên trách, phải thực hiện kiêm nhiệm nhiều công việc, do đó hiệu quả trong công tác tham mưu chưa cao; (2) Chưa xây dựng được vùng nguyên liệu tại chỗ ổn định để chủ động sản xuất, kinh doanh đối với một số sản phẩm OCOP cho nên mặc dù một số sản phẩm OCOP đã có và được người tiêu dùng ưa chuộng song số lượng hạn chế, mang tính mùa vụ, không đáp ứng đủ nhu cầu của người tiêu dùng; (3) Các tổ chức kinh tế tham gia chương trình OCOP còn ít kinh nghiệm, thiếu đất sản xuất, kinh doanh, thiếu cán bộ có chuyên môn nên thiếu kiến thức về quản lý điều hành hoạt động tổ chức sản xuất cũng như năng lực lập dự án, phương án SXKD còn hạn chế dẫn đến một số sản phẩm tham gia chương trình OCOP nhưng vẫn chưa hoàn thiện về công nghệ sản xuất, bao bì nhãn mác và tiêu thụ sản phẩm chưa ổn định (như sản phẩm củ cải phen Bình Liêu...); (4) Việc áp dụng khoa học kỹ thuật, công nghệ trong chế biến, bảo quản sản phẩm, áp dụng các tiêu chuẩn quản lý chất lượng còn hạn chế; (5) Chưa thường xuyên kết nối được với sản phẩm OCOP của các huyện bạn để bán tại trung tâm OCOP huyện theo chỉ đạo của Ban điều hành OCOP tỉnh.

Nguyên nhân cơ bản của những tồn tại hạn chế này bao gồm: (1) Một số xã, thị trấn còn chưa thực sự quan tâm sâu sắc đến chương trình OCOP, chưa chủ động lựa chọn sản phẩm của địa phương để thúc đẩy phát triển sản xuất mà chủ yếu là theo sự chỉ đạo của cấp trên; (2) Công tác tuyên truyền, vận động triển khai thực hiện chương trình OCOP còn có những hạn chế, hình thức tuyên truyền còn chung chung, chưa cụ thể để người dân và các tổ chức kinh tế nắm bắt sâu sắc mục đích, ý nghĩa và việc tổ chức thực hiện

chương trình; (3) Một số cơ sở sản xuất chưa chủ động trong việc mở rộng sản xuất, chưa xây dựng được vùng nguyên liệu ổn định, chưa chủ động trong cải tiến mẫu mã sản phẩm và xúc tiến thương mại; (4) Sản phẩm OCOP của huyện chủ yếu là các sản phẩm nông nghiệp nên sản xuất có tính rủi ro cao, lợi nhuận thấp, thu hồi vốn chậm, do vậy khả năng thu hút các tổ chức, cá nhân đầu tư chưa cao; (5) Mặc dù đã có chính sách cho phát triển sản phẩm OCOP nhưng việc triển khai thực hiện những chính sách này trong thực tế còn gặp một số khó khăn, chưa đạt được kết quả như mong muốn.

3.4. Một số giải pháp nhằm tăng cường triển khai thực hiện OCOP trên địa bàn huyện Bình Liêu

- *Kiện toàn bộ máy tổ chức thực hiện chương trình OCOP:* Kiện toàn BCĐ chương trình OCOP cấp huyện, cấp xã; xây dựng quy chế làm việc của BCĐ từng cấp, phân công nhiệm vụ cụ thể cho các thành viên và cán bộ; Thực hiện tốt công tác lãnh đạo, chỉ đạo và công tác kiểm tra, giám sát thực hiện chương trình; Hàng quý tổ chức kiểm điểm tiến độ thực hiện các công việc để kịp thời chỉ đạo tháo gỡ những khó khăn, vướng mắc phát sinh trong quá trình thực hiện.

- *Tăng cường tuyên truyền, nâng cao nhận thức về chương trình OCOP:* Tập trung thực hiện tốt công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ quản lý các cấp, truyền thông rộng rãi cho người dân để mọi người dân đều biết về chương trình, từ đó tích cực tham gia và có những ý tưởng sản phẩm để đăng ký phát triển.

- *Củng cố phát triển các tổ chức kinh tế tham gia chương trình OCOP:* Triển khai hoạt động hỗ trợ các đơn vị đã tham gia chương trình OCOP nhằm nâng cấp, hoàn thiện hệ thống tổ chức sản xuất và kinh doanh theo hướng có sự tham gia lớn hơn của cộng đồng, như thêm số thành viên/cổ đông, chuyển đổi loại hình (thành HTX, công ty cổ phần); Mở rộng quy mô sản xuất và kinh doanh với một số HTX/DN có điều kiện và đủ năng lực tổ chức theo hình thức: Quy

hoạch và triển khai vùng nuôi/trồng tập trung, mở rộng quy mô nhà xưởng, trang thiết bị, nghiên cứu phát triển và đưa vào sản xuất các sản phẩm mới trên cơ sở khai thác tối đa điều kiện đất đai, cơ sở vật chất (nhà xưởng, thiết bị), nhân lực,... theo nhu cầu thị trường; Kết nối các tổ chức OCOP với các nhà tư vấn phù hợp với ngành hàng và thúc đẩy các mối quan hệ đối tác này theo nguyên tắc cùng có lợi.

- *Tăng cường xúc tiến thương mại sản phẩm OCOP:* Đẩy mạnh xúc tiến thương mại bán hàng OCOP tập trung vào các dịp lễ hội của tỉnh và của các địa phương tổ chức khác, đặc biệt là các kỳ hội chợ OCOP thường niên; Củng cố và phát triển các điểm giới thiệu và bán sản phẩm OCOP trên địa bàn huyện, đồng thời tiếp tục phối hợp với các địa phương khác trong và ngoài tỉnh cung ứng sản phẩm OCOP của huyện vào các trung tâm OCOP, siêu thị trong và ngoài huyện để quảng bá, giới thiệu và bán sản phẩm OCOP huyện Bình Liêu; tích cực vận động các tổ chức OCOP thực hiện xây dựng hệ thống bán hàng, đại lý phân phối sản phẩm để tăng cường tiêu thụ sản phẩm, góp phần thúc đẩy sản xuất phát triển.

4. KẾT LUẬN

Là một huyện miền núi biên giới của tỉnh Quảng Ninh nhưng Bình Liêu đã tích cực, chủ động triển khai thực hiện chương trình OCOP thông qua việc thành lập BCĐ OCOP cấp huyện, tích cực tuyên truyền vận động người dân và các tổ chức tham gia chương trình OCOP dưới nhiều hình thức khác nhau, tổ chức phát triển sản phẩm OCOP theo đúng quy trình mà tỉnh đã ban hành và tích cực hỗ trợ xúc tiến thương mại sản phẩm OCOP. Cho đến nay Bình Liêu đã phát triển được 26 sản phẩm OCOP thuộc 8 đơn vị SXKD khác nhau, trong đó có 10 sản phẩm đạt hạng 3 sao và 2 sản phẩm đạt hạng 4 sao, 65,4% số sản phẩm đã có bao bì hoàn chỉnh, 100% sản phẩm đã có mã số, mã vạch và 92,3% sản phẩm đã có tem điện tử phục vụ công tác truy suất nguồn gốc sản phẩm. Mặc dù vậy, việc triển khai thực hiện chương trình vẫn còn một số tồn tại, hạn chế trong tổ chức bộ

máy, trong xây dựng vùng nguyên liệu tại chỗ, trong quản lý SXKD của các đơn vị tham gia OCOP, trong kết nối tiêu thụ sản phẩm. Chính vì vậy, các giải pháp chủ yếu tăng cường triển khai thực hiện OCOP trên địa bàn huyện Bình Liêu được đề xuất bao gồm kiện toàn bộ máy tổ chức thực hiện chương trình OCOP, tăng cường công tác tuyên truyền nâng cao nhận thức về chương trình OCOP, củng cố phát triển các tổ chức kinh tế tham gia chương trình OCOP và tăng cường xúc tiến thương mại sản phẩm OCOP của huyện trong thời gian tới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

BCĐ chương trình OCOP huyện Bình Liêu (2017). Báo cáo kết quả triển khai chương trình OCOP năm 2018, phương hướng nhiệm vụ năm 2018.
Ban chỉ đạo chương trình OCOP huyện Bình Liêu (2019). Báo cáo số 08/BCĐ-OCOP về Kết quả

triển khai Chương trình OCOP 6 tháng đầu năm, phương hướng nhiệm vụ trọng tâm 6 tháng cuối năm 2019 của huyện Bình Liêu.

Đặng Hiếu (2019). Phát triển OCOP và Kinh nghiệm của tỉnh Quảng Ninh. Báo điện tử ĐCS Việt Nam. Truy cập từ <http://dangcongsan.vn/kinh-te/phat-trien-ocop-va-kinh-nghiem-cua-quang-ninh-520425.html>, ngày 20/12/2019.

Việt Hoa (2019). Sản phẩm OCOP năm 2019 phải tăng sức cạnh tranh trên thị trường. Bản tin NTM tỉnh Quảng Ninh.

UBND tỉnh Quảng Ninh (2013). Đề án “Tỉnh Quảng Ninh - Mỗi xã, phường một sản phẩm” giai đoạn 2013-2016.

UBND huyện Bình Liêu (2016). Báo cáo số 186/BC-UBND về Kết quả thực hiện đề án Mỗi xã phường một sản phẩm trên địa bàn huyện Bình Liêu giai đoạn 2013-2016.

UBND huyện Bình Liêu (2019). Báo cáo kết quả triển khai thực hiện chương trình OCOP năm 2019 và phương hướng nhiệm vụ năm 2020.